Бойчун Богдана,
студентка
Науковий керівник: д.е.н., професор Пуцентейло П.Р.,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

КРЕАТИВНІ ОБЛІКОВІ ПРАКТИКИ В УПРАВЛІННІ БІЗНЕСОМ

Однією з основних причин, через яку на сьогодні дослідники в сфері корпоративного управління критикують чинну систему бухгалтерського обліку, є можливість зловживання менеджерами корпоративних структур, відповідальними за організацію обліку в них, вибором таких альтернативних варіантів облікового відображення, які задовольняють їх власні інтереси, що можуть вступати в суперечність з інтересами інших стейкхолдерів. Здійснення подібної опортуністичної поведінки є прикладом морального ризику, тобто можливістю здійснення недобросовісних дій в частині реалізації облікових процедур та розкриття облікової інформації про результати діяльності корпоративної структури внутрішнім та зовнішнім стейкхолдерам. Подібні недобросовісні дії в залежності від їх виду дослідники в сфері корпоративного управління називають шахрайством, маніпуляціями, управлінням прибутками, креативним, творчим або агресивним обліком, які на сьогодні слід розглядати основною причиною зниження облікової прозорості. В той же час, належним чином організована система бухгалтерського обліку в корпоративних структурах є засобом забезпечення зворотного зв'язку, що дозволяє сприяти підвищенню ефективності функціонування агентів у відповідності до інтересів принципала.

Окремі автори зазначають: "Ключовими орієнтирами змін в сфері модернізації теорії бухгалтерського обліку і звітності в умовах цифрової економіки є такі: розширення відображення сфери діяльності підприємства в обліку; підвищення якості та оперативності обліку; виявлення і збільшення кількості нових об'єктів обліку; розробка інноваційних методів оцінки нових об'єктів обліку; формування підходів до інтегрування різних видів обліку; використання більш удосконалених інформаційних технологій в обліковоаналітичних процесах; розробка теоретичних, методичних і прикладних аспектів розвитку бухгалтерського обліку" [7].

З іншого боку систему корпоративного управління (правові та регуляторні механізми, система внутрішнього контролю, механізми розподілу капіталу, ринкові умови продукту та факторів, умови функціонування ринків) слід розглядати в якості одного з факторів, який впливає на розвиток системи бухгалтерського обліку, зокрема, на систему фінансової звітності, яка має відповідати зростаючим вимогам різних груп стейкхолдерів [1; 3; 6]. Належним чином побудована система корпоративного управління, яка враховує особливості діяльності корпоративної структури, існуючі правові, політичні та ринкові обмеження, може запобігти маніпулюванню обліковими показниками і перетворити облікову систему у більш надійний та дієвий інструмент прийняття управлінських рішень керівництвом та сприяти забезпеченню різноманітних інформаційних потреб різних груп зовнішніх стейкхолдерів. З метою встановлення напрямів усунення можливостей зловживання менеджерами в межах облікової системи для задоволення власних інтересів та з метою пошуку шляхів розвитку бухгалтерського обліку у вирішенні даної проблеми необхідним є проведення аналізу сутності застосування креативних облікових практик, що в цілому сприятиме підвищенню рівня прозорості в корпоративних структурах.

Існуючі облікові інструменти (креативний облік, агресивний облік, управління прибутками), які використовуються агентами для здійснення опортуністичної поведінки, що знижує прозорість в корпоративних структурах, дає підгрунтя встановити наявність у них однієї цілі – введення в оману агентами тих її груп стейкхолдерів, які є непричетними до процесу ведення та організації системи бухгалтерського обліку [2; 4]. Тому з позиції удосконалення системи корпоративного управління в частині підвищення рівня її інформаційної прозорості запропоновано використовувати для таких інструментів поняття "креативні облікові практики". Загальним для креативних облікових практик є те, що вони спрямовані на викривлення облікової інформації, що наводиться в корпоративній звітності, по відношенню до реальності, і яка одержується не внаслідок здійснення помилок під час ведення бухгалтерського обліку, а шляхом організованої креативної поведінки (здійснення недобросовісного

облікового відображення, оцінки, узагальнення в звітності), спрямованої на обман кінцевих користувачів облікової інформації, що не дозволяє останнім приймати ефективні інвестиційно-позикові рішення [5].

Перспективою подальших наукових досліджень є пошук шляхів унеможливлення та мінімізації здійснення креативних облікових практик як з використанням інструментів системи корпоративного управління, так і за допомогою удосконалення чинної системи бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Гриценко О.І., Скорба О.А. Креативне мислення в обліку як передумова ефективності бізнесу. Інфраструктура ринку Одеса. 2018. № 25. С. 813-818.

2. Мельник З.Ю. Фальсифікація як спосіб здійснення креативного обліку. Фінансовий простір. 2015. № 2 (18). С. 212-216.

3. Мокринська З.В., Арендар Л.В. Проблеми креативного обліку. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. № 5 (168). С. 147-152.

4. Подолянчук О.А. Сутність креативного обліку. Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей ІІІ Міжнародної науково-практичної конференції (м. Чернігів, 27 листопада 2017 р.). Чернігів : ЧНТУ, 2017. С. 8-10.

5. Пушкар М.С. Креативний облік – благо для бізнесу та суспільства. Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали ІІІ Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 10-11 жовт. 2014 р.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. С. 36-39.

6. Пуцентейло П.Р., Костецький Я.І. Використання методів кластерного аналізу для прогнозування інвестиційного розвитку підприємств аграрного сектора. Інноваційна економіка. 2020. № 7-8 (85). С. 88–99.

7. Пуцентейло П.Р., Довбуш А.В. Основні вектори розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. Інноваційна економіка. 2021. № 3-4 (87). С.140-151.